

VIIKONVAIHDE

VIIKON VÄLÄHDYS

PÄHKINÄ

Aikuisten pisa-tutkimus

• Suomalaiset aikuiset ovat toiseksi parhaita lukijoita ja laskijoita maailmassa. Sijoitus aikuisten pisa-tutkimuksessa on häkellyttävän hyvä. Nyt ihmetelläänkin, johtuuko sijoituksemme perustaitojen vertailussa sitä, että olemme niin hyviä vai siitä, että muut ovat niin huonoja. – Monelle kansalaistelle nimittäin tulee yllätyksenä eräs lukemiseen liittyvä perusasia. Mutta mikä? Saat tietää sen, kun jatkat kunkin rivin lukuja.

Sijoita kirjan saamaasi numeron osoittamaan riviin.

V	10	20	30	40	50	
D	1	2	3	5	8	
H	100	93	86	79	72	
T	9991	9919	9199	1999	9199	
Y	243	81	27	9	3	
N	10	11	13	16	20	
S	64	32	16	8	4	
A	109	208	307	406	505	
U	1,5	3,0	4,5	6,0	8,5	

Yllättävän moni suomalainen ei tiedä, että

10	10	2	804	60	10	9919		25
1	66	13	1	on	2	804	25	804

SUDOKU

Tee: **Vaikea**

			1	5				2
		4		6	8	7		
5		6						8
7	1		8		6			
				9				
			3		7		6	5
9						4		7
		7	2	8		5		
3				7	9			

Sudoku-tehtävien 481 ratkaisu. Tehtävä numero 482.

1	8	4	7	8	2	3	9	5
8	5	9	3	4	1	7	2	6
2	7	3	6	6	8	1	4	
6	2	7	4	3	5	1	8	9
3	1	8	9	2	8	4	6	7
4	6	5	1	7	6	3	2	
5	4	2	1	8	9	7	3	
9	8	6	2	7	8	3	4	1
7	3	1	9	3	4	2	6	8

Täytti ristikköä siten, että jokaisella pysty- ja vaakavälillä (ja paikoilla viivollis rajatuissa 3 x 3 laatuissa) on jokainen luku yhdestä yhdeksään. Kameran ja vain kameran! Apua Sudokuun ratkaisun osittamiseen: www.sudokuun.org.uk

EDELLISEN RISTIKON RATKAISU

				ASKEL	HAKEA	TIPATON	
				MAATILAMATKAILUTULO			
				MUROT	AMPUA	AVOTULI	
				ULINA	PUUHASTELEVAT		
MESTIT	SIT	N	A	A	I	I	A
APASSI		EIKKA	ROSA	SOTKA			
JOKAINEN	RAAAT	AKUSTOT	A				
OKSASAHA	A	ULLA	OSTO	OJAT			
ISAR	TRIP	RIALIT	ERITASO				
TILINHOITOMAKSU	ELI	S	L	P			
T	A	E	TALIKS	SAATU	TOISA		
UNITILA	RINNA	STAVA	PAISUA				
JONOTUS	UINO	TASAN	OLETUS				
ALEVOIT	USEA	IVATA	LATURIT				
TONI	SISSI	KALA	ATRO	ASAT			

Kotiseutuhenki järkkyy kuntaliitoksissa

Suomen Kotiseutuliitto on huolissaan paikallisen kulttuuriperinnön kohtalosta kuntaliitoksissa.

Suomeen on syntymässä kunta-liitosten kautta poikkeuksellisen suuria kuntia. "Ne eivät enää ole ihmisten identiteettiyksikköjä, vaan palvelu- ja hallintoyksikköjä. Ihmiset eivät niihin sitoudu", Suomen Kotiseutuliiton puheenjohtaja **Janne Vilkuna** arvioi. Vilkuna valittiin liiton valtuuston puheenjohtajaksi elokuussa. Hän on Jyväskylän yliopiston museologian professori, jonka isoisä **Kustaa Vilkuna** oli liittoa perustamassa ja toimi sen luottamustehtävissä vuosikymmeniä. Kotiseutuhenki tai identiteetti on rakennemuutoksia pysyvämpi olotila. Vilkuna ottaa esimerkiksi Hämeenlinnan,

Kotiseutuhenki on pysyvämpi olotila kuin rakennemuutos. "Lammilaiset pysyvät lammilaisina ja hauholaiset hauholaisina", Janne Vilkuna sanoo esimerkin Hämeenlinnan seudun kuntaliitoksesta.

jossa on nykyään monta uutta kaupunginosaa. "Vanhojen kuntien asukkaista ei tule pitkään aikaan identiteetiltaan Hämeenlinnan kaupunginosalaisia. Lammilaiset pysyvät lammilaisina ja hauholaiset hauholaisina." Historian kunnioituksesta lähtevä työ voi suurissakin kunnissa kantaa hedelmää. Seuraava sukupolvi saattaa Vilkun mukaan samaistua kuntaansa, jos se on tehnyt kotiseututyönsä hyvin.

Suuret kunnat eivät enää ole ihmisten identiteettiyksikköjä, vaan palvelu- ja hallintoyksikköjä.

JANNE VILKUNA

"Paikallinen taso säilyy aina, koska ihminen oppii aika rajallisesti tuntemaan toisia ihmisiä."

Kotiseutuhenki voimana Kotiseutuliitossa syyskuussa aloittanut toiminnanjohtaja **Riitta Vanhatalo** arvioi, että kotiseutuhenki on kuntauudistusten keskellä voimavara eikä vastus. "Kotipaikkaansa sitoutuneet ihmiset ovat joka tapauksessa halukkaita kehittämään asuinympäristöään." Kotiseutu tarkoittaa monelle samaa kuin oma kunta. Siksi asukkaiden tunteja on Vanhatalon mielestä tärkeä kuunnella.

"Asukkaat kannattaa ottaa mukaan kuntamuutoksia koskevaan keskusteluun. Monissa kunnissa osallistuminen on vielä lapsenkengissä." Vanhatalo suosittelee kuntien neuvottelukumppaneiksi kotiseutuyhdistyksiä ja alueen muita kansalaisjärjestöjä jo siinä vaiheessa, kun kuntaliitoksia aletaan kaavailla. "Kannattaa yhdessä pohtia, miten kulttuuriperintöä ja paikallisia erityispiirteitä jatkossa säilytetään."

Ykköshuolena palvelut Vaikka uhkakuvat nousevat kuntaliitoksissa usein päällimmäisenä esiin, kunnan rajan muutos ei Vanhatalon mukaan välttämättä olekaan se pahin juttu. "Ihmiset ovat huolissaan kuntaliitoksista usein siksi, että he ovat huolissaan palveluista, esimerkiksi terveydenhuollosta ja kouluista. Moni miettii, miten käy isommassa kunnassa palveluille, joita tarvitaan päivittäin." Vanhatalo siirtyi Kotiseutuliittoon Ylen Isosta pajasta, jossa hän työskenteli kulttuuriohjelmien tuottajana. Hän

haluaa kehittää etenkin jäsenyhdistysten palvelua, viestintää ja kotiseutuopetusta kouluissa.

Kirjallisia linjauksia Kotiseututyön jatkuvuus on Vilkun mukaan tärkeä varmistaa liitosneuvotteluja koskevilla asiakirjoissa. "Jos mitään ei kirjata paperille, kaikki unohtuu seuraavan puolen vuoden aikana." Vanhojen kuntien vaakunat ja postinumerot pitäisi Vilkun mukaan ehdottomasti säilyttää. Liitoskunnan tulisi myös jatkaa tukeaan kotiseutuyhdistystensä paikallisille perinteille, kuten museoiden ylläpitämiselle ja pitäjäjuhille. "Siinä kotiseutuliike pystyy auttamaan esimerkiksi perinnekirjojen ja museoiden avulla. Myös kotouttamisprojekteilla autetaan ihmistä pääsemään perille siitä, missä hän oikein on. Tämä koskee yhtä lailla maassamuuttajia ja maahanmuuttajia."

TARJA HALLA

Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja Riitta Vanhatalo on kotoisin Kärnästä. Nykyisin hän asuu maaseutumaisessa ympäristössä Kirkkonummella.

Kotonen-niminen varpunen on liiton maskotti.

KOTISEUTULIITTO

Paikallisuuden puolesta

Suomen Kotiseutuliitto on vuonna 1949 perustettu valtakunnallinen kotiseututyön keskusjärjestö. Liitto puhuu paikallisuuden puolesta, kehittää kotiseututyötä ja vaalii kulttuuriperintöä. **Miljoona kävijää** tutustuu vuosittain kotiseutuyhdistysten hoidossa oleviin paikallismuseoihin. **Työtä museoiden** hyväksi tekee noin 10 000 vapaaehtoista. **Liittoon kuuluu** 642 paikallista kotiseutuyhdistystä, 112 kuntaa, kaikki maakuntien liitot sekä 16 alueellista ja 9 valtakunnallista järjestöä. **Jäseniä ovat** muun muassa Suomen kuntaliitto, Suomen kylätöimintä ry, Työväen sivistysliitto, Suomen nuorisoseurojen liitto ja MTK.

RISTIKKO

SUOSTUMUS noutajia **HALUTA** **MUSIKAALI** riimiteltäviä **RAMAZZOTTI** **PUETAVIA**

EHTOO

ei täysin

TEATTERI

AHTOLA + KAIMA

ERONEN KANNINEN

1/10

TINKI-MÄTÖN

TAPA-NI-NEN

REHKÄ PI-HIT

SA-TUT-TAA

NINO -KOIRA

AHTAA SOL-MIVA

AI-DOT

LEHTO-LAI-NEN

VALO-KUVA ELI

KENKÄ-MIEKKAI VOI AUTOA

VII-MEI-NEN

ROS-VOJA

MUI-JAT

TUPA-KOINTI/ALUE

SU-KUA

VEN-KEILLÄ ROOLIT

VA-RASTO FIINI-TAUTI

PAI-NO

MES-SIN-KI

VIL-JEL-TÄVIÄ

KAMP-PAI-LU

AAMU-SIA HIENO

RAHOJA TA-LOISSA

ADON-SUURIA

TAH-TI

-KO-NE

FUTIS-EURA PYY-TÄVIÄ

KINT-TI-LÄLLE

RAVI-PELI

VOI OVEN PYSSY-KASA

HISSI-FIRMA

OH-JAAS LEE

NIN KUIN

1/50 PORUT

TAUTI OLLA HYVÄ

osa

NAKU WALLIM-KOSKI

KU-RAT

POIS-TOJA

JARI-MATTI

SATU-AASI

KO-ROKE

OPE-TEL-TAVA

JA-KAA

LAA-DU-KAS

www.sanaris.fi / laadinta Teemu Pajonen, ulkoasu P.A. Manninen